

Nehemia – deel 2

In de eerste hoofdstukken zagen we hoe Nehemia, 'de Heer troost', zich persoonlijk aangesproken voelde door de ellendige toestand in zijn vaderland. Hij besluit resoluut om zijn nek uit te steken en de handen uit de mouwen. Met succes: hij slaagt erin om de mensen te enthousiasmeren, om de tegenstand van buurvolken te neutraliseren en de herbouw van de muur efficiënt te laten verlopen. Het resultaat mocht er zijn: *"Na tweeënvijftig dagen was de muur voltooid, op 25 elul. ¹⁶Toen de volken rondom ons, onze vijanden, dat hoorden, werden ze bang en voelden ze zich klein, omdat ze beseften dat dit werk door onze God tot stand was gebracht."*

De muur is voltooid, de stad is er, wachtend op bruisend leven in vrede en veiligheid. In Neh 12:43 lees je: *"Die dag brachten de Israëlieten talloze offers, en iedereen was vrolijk omdat God hun grote vreugde schonk. Ook de vrouwen en de kinderen waren blij; de feestvreugde in Jeruzalem was tot op grote afstand te horen..."* Eind goed, al goed... boeken toe.

Zo is het niet helemaal. Er is nog een tussenspel. Muren van steen zijn immers niet het enige wat telt!

Hoofdstuk 5: sociale onrechtvaardigheid

Eigenlijk is er een belangrijke episode nog voor de muur helemaal voltooid is: *"¹De bevolking, en vooral de vrouwen, beklagde zich luid over een aantal van hun Joodse volksgenoten. ²Sommigen zeiden: 'We hebben veel zonen en dochters, en daarom willen we graan! We moeten eten, anders gaan we dood!' ³Anderen zeiden: 'We hebben onze akkers, wijngaarden en huizen in onderpand gegeven om graan te kunnen kopen nu er honger heerst.' ⁴Weer anderen zeiden: 'We hebben onze akkers en wijngaarden moeten belenen om de belasting aan de koning te kunnen betalen. ⁵En nu onze akkers en wijngaarden in het bezit van anderen zijn, moeten we onze zonen en dochters als slaaf verkopen. Sommige van onze dochters zijn al slavin. Wij staan machteloos! Maar we zijn toch van hetzelfde vlees en bloed als onze volksgenoten, onze kinderen zijn toch niet minder dan die van hen!' ⁶Ik werd woedend toen ik hun klachten en de aangedragen feiten hoorde."*

De stad Jeruzalem was herbouwd. Jeruzalem stond symbool voor 'het volk van God', een volk dat geroepen was om een licht te zijn: *"alle volken op aarde zullen wensen zo gezegend te worden als Abraham. (NBG: met hem zullen alle volken der aarde gezegend worden). ¹⁹Want ik heb hem uitgekozen, hij moet zijn zonen en zijn verdere nakomelingen voorhouden de weg te volgen die ik wijs, door rechtvaardig en goed te handelen."* (Genesis 18:18,19) In dat 'nieuwe Jeruzalem' dreigde dat flagrant fout te lopen! De beschrijving is beklijvend. De rijken en machtigen profiteerden schandelijk van de algemene crisissituatie. De zwaksten werden uitgebuit en leeggezogen.

Nochtans was de TORAH heel duidelijk als het ging om het beschermen van de armsten in de maatschappij. Er waren strikte regels over lenen en rente, inbeslagname, vrijheidsberoving, enz. (Zie Exodus 22:25 e.v.; Deut 24:10 e.v.). Ook de vroegere profeten klaagden steevast sociale onrechtvaardigheid aan (zie bv. Jesaja 5:8; Amos 2:8; 4:1; 5:11; Micha 2:1,2; enz.).

Nehemia reageert woedend en roept de betrokkenen samen om hen het absurde van de situatie te doen inzien: *"Ik ging bij mezelf te rade en besloot de vooraanstaande burgers en de bestuurders ter verantwoording te roepen. Ik verweet hun dat zij rente van hun volksgenoten verlangden."*

In een grote vergadering die ik met het oog op hun gedrag bijeen had geroepen, ⁸zei ik tegen hen: *Voor zover het ons mogelijk was hebben wij de Joodse volksgenoten die zich aan vreemden hadden moeten verkopen, teruggekocht. En nu moeten we zelfs volksgenoten vrijkopen die door u worden verkocht! Ze zwegen, ze wisten niet wat ze moesten zeggen. ⁹Ik vervolgde: 'Wat u doet, is niet goed. Heb toch, bij alles wat u doet, ontzag voor onze God, anders haalt u zich de hoon van de vijandelijke volken op de hals!' (5:7-9). Hoe kun je nog in de spiegel kijken, wanneer je je eigen mensen, die het al heel moeilijk hebben (en die misschien zelfs net uit ballingschap zijn teruggekeerd), uitbuit en profiteert van hun miserie?*

Nehemia zal zelf het goede voorbeeld geven: *"Ook ik, mijn broers en mijn mannen hebben geld en graan uitgeleend. Laten we nu deze schuld kwijtschelden!" (5:10; Lees ook de verzen 13 tot 19 waar je een beeld krijgt van Nehemia's onbaatzuchtigheid en gulheid!).*

Nehemia roept een soort algemeen jubeljaar uit: *"Laten we iedereen de kans geven om met een schone lei en met gelijke kansen te (her)beginnen!"* De reactie hierop is bemoedigend: *"Alle aanwezigen riepen 'Amen,' en ze loofden de HEER. Iedereen kwam zijn belofte na." (5:13)*

Samen overleggen

1. Nehemia was bezig met een 'groot werk' (de muren en de poorten weer opbouwen), maar had blijkbaar iets belangrijks over het hoofd gezien. Muren en poorten betekenen heel weinig, als er niet in rechtvaardigheid en gelijkheid kan geleefd worden. Bestaat het gevaar vandaag nog om '**blinde vlekken**' te hebben? Dat we ons zo focussen op iets specifiek dat we andere belangrijke zaken niet zien? Voorbeelden in de maatschappij / in de kerk?
2. Het zijn vooral de vrouwen die '**luid klagen**'. Waarom de vrouwen? Is hun geklaag terecht? Mag er geklaagd worden? Moet er soms geklaagd worden? Waarover zou jij klagen vandaag (m.b.t. de maatschappij / de kerk)? Zou je klagen over echt belangrijke zaken, of zijn het eerder details of zelfs pietluttigheden?
3. Wanneer wordt klagen **contraproductief** en bestaat het gevaar dat alles stil komt te liggen?

Hoofdstuk 8: voorlezing van de wet

"Aan het begin van de zevende maand, toen de Israëlieten zich in hun steden hadden gevestigd, verzamelde het voltallige volk zich op het plein voor de Waterpoort. Men vroeg Ezra, de schrijver, het boek te halen met de wet van Mozes, de wet die de HEER aan Israël had opgelegd. Ezra, de priester, haalde het wetboek en toonde het aan de aanwezige mannen en vrouwen, en aan iedereen die in staat was het te begrijpen. Dit gebeurde op de eerste dag van de zevende maand. Op het plein voor de Waterpoort las Ezra de mannen en de vrouwen en iedereen die het kon begrijpen hardop uit het boek voor, vanaf het moment dat het licht werd tot de middag. Allen luisterden aandachtig naar het boek van de wet." (7:72b – 8:3 NBV)

De zevende maand was een belangrijke maand in het Joodse liturgische jaar. Het begon op de eerste van de maand, uitgeroepen tot **een algemene heilige rustdag** die moest gevierd worden. Met schallende hoorns werd de feestmaand aangekondigd (Lev 23:23-25). De tiende van die maand was het **Grote Verzoendag** (Lev 23:26-32). Op de vijftiende begon het zeven dagen durende **Loofhuttenfeest**. (Lev. 23:33-43).

Nu de muur af was en een goed en veilig leven weer mogelijk was in Jeruzalem, organiseerden Nehemia en Ezra een belangrijke volksvergadering. Iedereen kwam samen op het **plein voor de Waterpoort**: mannen, vrouwen en "allen die het **begrijpen** konden" (8:3), om te luisteren naar de voorlezing uit het boek van de Wet (lett.: TORAH).

Vanop een houten verhoog (v.4,5) begon de schriftgeleerde Ezra samen met de Levieten de lectuur en de uitleg. Een preek, niet van 40 minuten (zoals bij Calvijn), of 25 - 30 minuten zoals bij ons... wel van "zodra het licht werd tot de namiddag" (v. 3).

De hele ceremonie lijkt tamelijk plechtig te zijn ingeleid (v. 5,6). Tegelijkertijd werd er angstvallig voor gezorgd dat iedereen kon volgen en begrijpen:

→ **vers 8**: ze lazen **duidelijk** voor en gaven **uitleg** (van het werkwoord dat betekent: binnendringen, begrijpen, maar ook 'gezond verstand' – bon sens)... Het was de bedoeling dat iedereen '**inzicht**' kreeg (van het werkwoord: onderscheiden, zien, kennen) in wat werd **voorgelezen** (NBG: **verteld**).

Waarom was dit luisteren naar de TORAH zo belangrijk?

- Wat het volk tot **volk van God** maakt is niet op de eerste plaats een territorium, niet een stad, veilig ommuurd met hier en daar een poort om mensen in en uit te laten... (Ook geen 'KERK')... Het is het luisteren naar (en het bewaren van – cf. woordspeling SHAMA – horen / SHAMAR – bewaren) de woorden van het Verbond die het volk tot Gods volk maakt. De relevantie van het volk van de bijbel hangt samen met trouw. Niet in de eerste plaats trouw aan allerlei religieuze praktijken en tradities, maar trouw aan de Torah. Dit houdt een hele manier van leven in die beantwoordt aan Gods droom voor mens en maatschappij.
- **De profeten** hadden zo vaak gewaarschuwd dat het verlaten van 'Gods weg', ontrouw aan de TORAH, onheil met zich mee zou brengen. Heel concreet werd de Babylonische catastrofe in verband gebracht met het niet in acht nemen van Gods 'wet'. Ook Nehemia legt heel duidelijk

die link (hier m.b.t. het naleven van de sabbat): "Ik maakte de vooraanstaande burgers van Juda verwijten, en zei tegen hen: 'Wat doet u voor schandaligs, u ontheiligt de sabbat! ¹⁸Is dat niet hetzelfde wat uw voorouders deden, en waarom onze God zoveel kwaad over ons en over deze stad heeft gebracht? Door de sabbat te ontheiligen roept u een nog groter onheil over Israël af.'" (Nehemia 13:17,18)

- **Het woord TORAH** wordt vaak vertaald als wet. Het werkwoord geeft aan dat er een beweging wordt gemaakt met de arm:
  - om een steen te gooien, of een pijl af te schieten naar een doel (daar is de idee 'de weg tonen', 'raadgeven' van afgeleid)
  - om water te gieten (daar komt de idee van 'vruchtbaarheid' van de TORAH vandaan).

Onderricht, raadgevingen gegeven in de woestijn, met het vooruitzicht op een nieuw, ander leven in Kanaän. Een leven en een maatschappij die 'fris, verfrissend en vruchtbaar' zouden zijn.

P.S. Rabbijnen leiden het woord TORAH ook af van een Hebreeuws woord voor 'ouders' → ouderlijke raad...

Verdriet en vreugde

Wat volgt is veelbetekenend: "Nehemia – hij was de landvoogd –, Ezra, de priester en schrijver, en de Levieten die het volk uitleg gaven, zeiden tegen iedereen: 'Deze dag is gewijd aan de HEER, uw God; rouw dus niet, en huil niet!' Het hele volk was namelijk in tranen uitgebarsten toen het de woorden van de wet hoorde. ¹⁰Ezra zei tegen hen: 'Maak een feestmaal klaar met lekker eten en drinken, en deel ervan uit aan wie niets heeft, want deze dag is gewijd aan onze Heer. Wees niet bedroefd, want de vreugde die de HEER u geeft, is uw kracht.' ¹¹De Levieten maanden het volk tot stilte. Ze zeiden: 'Wees stil, dit is een heilige dag, wees dus niet bedroefd.' ¹²Toen ging iedereen eten en drinken. Ze deelden alles met elkaar en maakten er een groot en vrolijk feest van. Ze hadden begrepen wat hun was verteld." (8:9-12)

Een spontane reactie van droefheid en verdriet, van rouw zelfs. Waarom? Dit wordt niet echt verteld. Maar misschien kunnen we toch wel meevoelen...

Ze komen tot het besef hoe fout het is gelopen. Al die ellende met de verwoesting en de ballingschap en alles wat er op volgde, was dat niet het gevolg geweest van het met de voeten treden van de Torah? Met een ontwrichte maatschappij vol onrecht tot gevolg. Hoe stom waren ze geweest! Zijn boete, en rouw, en geklaag dan niet de meest passende houding en instelling?

De reactie van Ezra (schriftgeleerde en priester), Nehemia (de landvoogd) en de Levieten is verrassend: wees vrolijk, vier feest, eet en drink! In plaats van de spontane emoties te misbruiken en er nog een schepje bovenop te doen ("Besef het maar goed hoe fout en zondig jullie waren / zijn!") nodigen ze uit tot blijdschap en feestvieren, met lekkernijen en zoete drank. Een aansporing ook om te delen met elkaar! Mooi en betekenisvol...

Samen overleggen

1. "Niet een territorium, niet de muren maar **trouw aan de TORAH** die leidt tot een goede manier van leven..." Akkoord? Wat geeft dit als je het omzet naar de Kerk?
2. "**Trouw, niet aan allerlei religieuze praktijken en tradities**, maar trouw aan de Torah." Akkoord? Hoe evalueer je ons hedendaagse manier van kerk-zijn in dit verband?
3. Kijk samen nog eens naar de betekenis van het woord TORAH en bespreek samen de draagwijdte hiervan, ook voor ons.
4. **Een 'heilige dag', een dag 'gewijd aan de Heer'**... In plaats van ingetogen te vasten wordt het volk aangespoord om uitbundig feest te vieren! Reactie? Wat vind je bv. van de idee die leeft bij sommigen dat je op sabbat (de dag van de Heer?) moet vasten en heel sober en ingetogen leven?

Voorlezen en verklaren van de Schrift - Farizeeën en schriftgeleerden

Officieel is er sprake van Farizeeën vanaf het einde van de 2de eeuw v. Chr. Volgens de Talmoudische overlevering echter gaan de wortels van het Farizeïsme terug op Ezra en Nehemia. Farizeeën worden in de evangeliën vaak in één adem vermeld met 'schriftgeleerden'.

In de periode van de Babylonische ballingschap was het Jodendom op zijn kop gezet. De tempel was altijd de centrale plaats van samenkomst en eredienst geweest, maar die was nu verwoest. Al heel snel werden bijeenkomsten gehouden in een gewone huiskamer, later in speciaal opgerichte gebouwen, synagogen genoemd (van het Griekse werkwoord 'samenkomen'). De nadruk lag vooral op het lezen en het leren van de Torah.

Schriftgeleerden waren erfgenamen van de 'soferim' (Ezra wordt 'sofer' genoemd). Oorspronkelijk waren de soferim schrijvers (boekhouders, kopieerders, opstellers van brieven, verslagen en verdragen). Vanaf de ballingschap evolueert de functie van de sofer: hij werd specialist inzake de studie, de interpretatie en toepassing van de Torah. Bij het kopiëren van een Schriftgedeelte kon de sofer er in de marge commentaar aan toevoegen en een actualiserende interpretatie suggereren. Geleidelijk aan werden ze beschouwd als autoriteiten inzake de Schrift. In Matteüs 23 geeft Jezus aan dat ze hadden plaatsgenomen op de 'stoel van Mozes' (= gezag, autoriteit). Op zich geen probleem ("Houd je aan alles wat ze jullie zeggen en handel daarnaar" – v. 3), maar toch zijn er heel wat gevaren. Verder in die 'rede tegen schriftgeleerden en farizeeën' somt Jezus enkele zaken op die hij o zo jammer vindt ('wee u' is in het Hebreeuws en Grieks geen vervloeking, maar een diepe klacht):

- nadruk op allerlei voorschriften die 'een zware last' worden (zodat zelfs het Koninkrijk ontoegankelijk wordt gemaakt...)
- ze laten zich te graag 'rabbi' (woord dat te maken heeft met 'grootheid'), 'vader' en 'leraar' (Grieks: *kategetès* – cf. *catechese*) noemen
- ze doen uit de hoogte en kijken misprijzend neer op het gewone volk (cf. ook Joh 7:49, waar de Farizeeën uitroepen "Vervloekt is de schare die de wet niet kent!")
- hun onderricht is te vaak gericht op proselitisme, het werven van leerlingen die dan vaak nog erger worden dan zichzelf
- te veel gefocust op details terwijl het belangrijkste ('recht, barmhartigheid en trouw') worden verwaarloosd
- veel mooie woorden, maar de daden volgen niet

Samen overleggen

1. Bij de voorlezing van de TORAH door Ezra lag de nadruk duidelijk op het **begrijpelijk** maken van de Schrift. Hoe doe je dat het best? Slagen wij daarin (voor onze kinderen, onze jongeren, mensen in de straat die niet zijn opgegroeid met de Bijbel of zelfs met godsdienst)?
2. Wat vind je van de stelling 'de Bijbel is vooral een boek om **samen te lezen**? Akkoord, niet akkoord? Waarom?
3. Bespreek samen **de gevaren** die Jezus aangeeft in Matteüs 23. Geldt dit nog vandaag?
4. Ezra las voor **vanop een verhoog**. Begrijpelijk, iedereen moest hem kunnen zien en horen. Aan de andere kant is het zo dat rabbijnen vaak gingen **zitten** om een belangrijk onderricht te geven (ook Jezus doet dat voor zijn Bergrede – Mat.5). De idee was dat een lering niet van boven af (met autoriteit) moet opgelegd worden, maar eerder moet groeien van binnenuit. Reactie?

Hoofdstuk 8: Loofhuttenfeest

"De volgende dag kwamen de priesters en de Levieten en alle familiehoofden van het volk samen bij Ezra, de schrijver, om zich te verdiepen in de bepalingen van de wet. ¹⁴In de wet die de HEER hun had opgelegd en die ze bij monde van Mozes hadden ontvangen, vonden ze opgetekend dat zij, de Israëlieten, tijdens een feest in de zevende maand in loofhutten moesten wonen...

De hele gemeenschap die uit de ballingschap was teruggekeerd maakte loofhutten en ging erin wonen. Dat hadden de Israëlieten vanaf de tijd van Jozua, de zoon van Nun, tot op deze dag niet meer gedaan. De feestvreugde was groot. ¹⁸Iedere dag van het feest, van de eerste dag tot de laatste, werd er voorgelezen uit het boek van de wet van God. Zeven dagen vierden ze feest, en op de achtste dag was er een feestelijke samenkomst, zoals was voorgeschreven." – 8: 13-14,17-18

De Torah is voorgelezen... De volgende dag kwamen de priesters en de Leviëten en alle familiehoofden van het volk samen bij Ezra, de schrijver, "om zich te verdiepen in de bepalingen van de wet." Wat zijn ze van plan? Wat zijn hun conclusies? Willen ze nog eens de puntjes op de i zetten? Willen ze een en ander scherper afbakenen? Ook nu weer volgt een verrassing. Iets had hun aandacht getrokken. Geen gevit over punten, letters, regels... wel nog eens feestvieren, nl. Sukkot of **Loofhuttenfeest**.

Eerste reactie: euh? Het is toch een feest dat herinnert aan de 40 jaar omzwerving in de woestijn... Een trieste periode, een moeilijke tijd!? Veertig jaar in de woestijn, waar het water schaars was en de zon ongenadig scheen...

→ In werkelijkheid was het **een feest vol vreugde en blijdschap**: overal – in tuinen en op binnenkoertjes, op daken en terrassen worden hutten gebouwd. Acht dagen lang zouden ze daar leven, en herinnerd worden aan de tijd van bevrijding, en Gods leiding, en manna, en water uit de rots... Herinnerd aan de tijd waar Israël gewoon een volk was zonder afgebakend territorium. Een volk, mensen die onderweg waren met de Torah, Gods sprankelende woord. In de woestijn, jawel... maar onderweg naar het land, vloeiend van melk en honing, om daar een 'nieuwe maatschappij' te verwezenlijken, in recht en gerechtigheid en sjalom.

Samen onderweg... in armoedige eenvoud en vol vertrouwen. Dat vertrouwen uitte zich bv. in het gegeven dat het Loofhuttenfeest tegelijkertijd het Oogstfeest was. Nochtans hadden ze nog niet geoogst, maar ze waren wel op weg naar dat 'land van belofte'.

→ **Samen**. Vooraleer de Israëlieten zich terugtrekken, ieder in zijn huis, met dikke muren waar je niets door ziet, gaan ze een week wonen in hutten, waar je het suizen hoort van de wind, de geluiden van de stad, het lachen van de kinderen, het gepraat van de burens (blijdschap en verdriet)... Een feest waar ze elkaar konden zien, horen en voelen...

De essentie van leven en geloof gebeurt niet binnen de muren van tempels en moskeeën en kerken. Leven en geloof doe je met elkaar, rond het Woord en met het Woord, als **fris water in de woestijn**, als zoete dadels, en melk en honing die je met elkaar deelt.

Samen overleggen

1. **Niet de fouten, niet zonde en schuld** staan centraal, wel de **dankbaarheid en de blijdschap** omwille van en het **vertrouwen** in een toekomst die, God zij dank, mogelijk is en blijft. Reactie? Hoe ervaar jij dat zelf? En waar ligt de nadruk in de beleving van je kerkgemeenschap?
2. Hoe is het gesteld met dat '**samen**' (in de maatschappij, in de kerk)? Concrete suggesties om dit intenser te maken?

Hoofdstukken 9, 10 & 13: de toon verhardt

"Op de vierentwintigste dag van deze maand kwamen de Israëlieten weer bijeen. **Ze vastten en waren gehuld in boetekleren**, met stof op hun hoofd. **De geboren Israëlieten gingen apart staan van de vreemdelingen**, en zij **beleden schuld voor hun zonden en voor de wandaden van hun voorouders**. **Zo stonden ze daar, en gedurende een vierde deel van de dag werd er voorgelezen uit het boek van de wet van de HEER, hun God, en nog eens een vierde deel van de dag beleden ze schuld en bogen ze zich neer voor de HEER, hun God.**" (9:1-3)

Nog een samenkomst. Nu is het tijd voor schuldbelijdenis, rouw en boetedoening. Weer wordt voorgelezen uit de Torah. En dan wordt in een lang gebed een overzicht gegeven van de geschiedenis van het volk, met de nadruk op Gods liefde en trouw en dan toch al die keren dat Gods raadgevingen werden verwaarloosd:

- **v. 5, 6**: een lofbetuiging op de God van het leven, de Heer van hemel en aarde
- **v. 7, 8**: Abraham werd geroepen om in Gods verbond te treden. God toonde zich trouw en rechtvaardig, en ook Abraham bleef trouw
- **v. 9-14**: God kwam het volk tegemoet in de ellende in Egypte. Na de bevrijding leidt Hij het volk door de Rode Zee en ging hen voor in een wolkkolom en een vuurzuil. Tenslotte "**daalde Hij neer op de Sinaï, sprak met hen vanuit de hemel, gaf hun juiste rechtsregels, deugdelijke wetten en goede voorschriften en geboden.**" Ook de sabbat werd hun gegeven.

- **v. 15-21**: In de woestijn waren ze getuige van allerlei wonderbaarlijke tussenkomsten: manna en water uit de rots. Maar toen het moment aanbrak om het nieuwe land binnen te trekken werden ze rebels: "Onze voorouders hebben zich misdragen; koppig als ze waren luisterden ze niet naar uw geboden. ¹⁷Ze weigerden te luisteren en ze vergaten de wonderen die u voor hen verricht had. Koppig stelden ze een nieuwe leider aan, ze wilden weer slaven worden in Egypte." God echter toonde zich "een God van vergeving, genadig en liefdevol, geduldig en zeer trouw: Hij verliet hen niet." Zelfs niet toen ze zich een gouden kalf maakten...
v. 22-25: Na 40 jaar konden ze het land in bezit nemen en er een goed leven opbouwen: "Ze namen versterkte steden in en veroverden vruchtbare grond, ze namen huizen in bezit, vol met de mooiste goederen, en ook uitgehouwen putten, wijngaarden, olijfbomen en fruitbomen. Ze aten, ze raakten verzadigd en werden vet, ze baadden in weelde door uw grote goedheid."
- **v. 26-28**: Toch liep het fout: "Toch kwamen ze in opstand; ze rebelleerden en traden uw wetten met voeten. Ze vermoordden uw profeten, dezelfde profeten die hen naar u wilden terugbrengen en hen daarom hadden gewaarschuwd, en ze lasterden u. ²⁷Daarom leverde u hen uit aan hun onderdrukkers." Een woelige tijd van ups en downs onder de Rechters, waar het volk, na een dieptepunt toch weer nieuwe kansen kreeg, omdat God 'liefdevol' was (v. 28).
- **v. 29-31**: Profeten werden gestuurd om hen terug te brengen naar de Torah. Tevergeefs... Dit alles zou leiden tot de recente gebeurtenissen: onderwerping aan Babylon, verwoesting van stad en tempel, ballingschap...

Het besef is groot dat het recente onheil het gevolg was van ontrouw aan God en zijn Torah: "U handelde rechtvaardig bij alles wat ons overkomen is, u bent betrouwbaar en wij zijn het die verkeerd handelden. (...) Omdat wij gezondigd hebben, valt alle rijke oogst toe aan de koningen die u over ons hebt aangesteld, die over ons lichaam regeren en die met ons vee doen wat ze willen. Wij leven in grote ellende." (v. 33-37)

Een collectief engagement

"Op grond van dit alles gaan wij een verbintenis aan en stellen die op schrift. Onder de oorkonde staan de namen van onze leiders, van de Levieten en van de priesters. (...) De rest van ons volk sluit zich bij deze vooraanstaande volksgenoten aan. De priesters, de Levieten, de poortwachters, de zangers, de tempelknechten en **alle anderen die afstand genomen hebben van de bevolking van het land en zich op de wet van God hebben gericht, verplichten zich onder zelfvervloeking en onder ede om te leven volgens de wet van God**, die door Mozes, Gods dienaar, is gegeven, en om alle geboden, rechtsregels en voorschriften van de HEER, onze Heer, te onderhouden en na te leven. Dit geldt ook voor hun vrouwen, hun zonen en dochters, en voor iedereen die ze kan begrijpen." (10:1,29-30)

Het hele hoofdstuk 10 gaat over allerlei 'verplichtingen', zelfs onder 'zelfvervloeking' (!). Er wordt beloofd om allerlei voorschriften, geboden en verplichtingen in acht te nemen inzake huwelijk(en), sabbat, sabbatsjaar, tempelbelasting, afstaan van eerstelingen, tienden en allerlei heffingen, ...

Samen overleggen

1. Als je **je eigen geschiedenis**, of die van je kerk, zou overlopen, welke elementen of welke episodes zou je dan in de verf zetten? Is het ook een verhaal van ups en downs?
2. In hoeverre moeten slechte dingen die gebeuren gezien worden als **een straf van Godswege** voor ontrouw?
3. **Afstand nemen** van 'anderen', **verplichten, verplichtingen, zelfvervloeking**... Wat is jouw rectie hierop? Denk bijvoorbeeld ook aan Jezus' rede in Matteüs 23, waar hij het opleggen van 'zware lasten' door schriftgeleerden en Farizeeërs aanklaagt.

Met de grove borstel

Nehemia moet terug naar Perzië en keert pas jaren later terug (Neh 13:6). Bij zijn terugkeer stelt hij allerlei inbreuken vast:

- **13:1-9** De priester Eljasib had voor de Ammoniet Tobia, met wie hij trouwens verwant was, een grote kamer laten inrichten in de tempelhoven, daar waar vroeger de graanoffers, de wierook en het tempelgerei waren opgeslagen. Dit beschouwde Nehemia als een groot kwaad en

gooide Tobia buiten (v. 8,9). Hij beriep zich hierbij op Deuteronomium 23:3-6 "Nooit ofte nimmer zullen ze (Ammonieten en Moabieten) tot de dienst van de HEER worden toegelaten, omdat ze u op uw tocht uit Egypte niet van voedsel en water hebben voorzien, en omdat ze Bileam, de zoon van Beor, uit Petor in Aram-Naharaim hebben ingehuurd om u te vervloeken."

Ook worden alle vreemdelingen apart gezet van de Israëlieten... (13:3)

- **13:10 e.v.** Nehemia stelde vast dat de Levieten hun aandeel niet kregen, en dat zij dus, net als de zangers, hun post verlieten om terug naar huis te gaan zodat ze hun akkers konden bewerken. Hij roept iedereen terug op post en zorgt ervoor dat het volk weer getrouw tienden gaf.
- **13:15-22** Op sabbat werd zowel door Judeeërs als door vreemdelingen handel gevoerd. Nehemia reageert heftig: "Ik maakte de vooraanstaande burgers van Juda verwijten, en zei tegen hen: 'Wat doet u voor schandaligs, u ontheiligt de sabbat! ¹⁸Is dat niet hetzelfde wat uw voorouders deden, en waarom onze God zoveel kwaad over ons en over deze stad heeft gebracht? Door de sabbat te ontheiligen roept u een nog groter onheil over Israël af.' Nehemia laat de poorten van Jeruzalem sluiten vlak voor het ingaan van de sabbat en laat de poorten bewaken. Hij bedreigt kooplui die overnachten buiten de muur, in de hoop toch een en ander te kunnen verkopen, met opsluiting.
- **13:23** Het komt Nehemia ter ore dat sommige Joden vreemde vrouwen hadden gehuwd. Vele van hun kinderen spraken zelfs geen Judees meer! Weer reageert Nehemia bijzonder fel: "Ik maakte hun daarover verwijten, ik vervloekte hen, sommige mannen sloeg ik, ik trok de haren uit hun hoofd en ik bezwoer hen bij God: 'Waag het niet je dochters aan hun zonen te geven of een van hun dochters voor je zonen of voor jezelf te nemen!' " (v. 25) Een van de kleinzonen van hogepriester Eljasib was getrouwd met de dochter van Sanballat (een van Nehemia's tegenstanders in de eerste hoofdstukken). Zonder pardon wordt hij weggejaagd...

Nehemia's reacties lijken heel hevig... Toch is hij er zelf van overtuigd dat hij 'Gods werk' doet en maakt dit verschillende keren duidelijk, ook naar God toe: "Mijn God, denk aan alles wat ik heb gedaan; laten de goede daden die ik heb verricht voor de tempel van mijn God en voor de eredienst, niet worden uitgewist." (v.14) "Mijn God, denk ook hierom aan mij, en wees met mij begaan in uw grote goedgunstigheid." (v.22) – "Reken het mij, mijn God, ten goede aan." (v.31)

Daarmee eindigt ook het boek...

Samen overleggen

1. Hoe reageert u op de kordate en zelfs hevige manier waarop Nehemia te werk gaat?
2. Als je weet dat de ballingschap en alle ellende die eruit voortkwam werd toegeschreven aan ontrouw aan God en de Torah, is zijn reactie dan niet begrijpelijk?
3. Ook al is een en ander begrijpelijk in een specifieke context: bestaat het gevaar niet om toch te ver te gaan?
4. Jaren geleden nam een ouderling het woord bij de studie van het boek Nehemia. Hij zei resoluut dat we als kerk een voorbeeld zouden moeten nemen aan Nehemia: afstand nemen van 'anderen' (lees: andersgelovigen), streng optreden tegen gemengde huwelijken, samenwonen voor het huwelijk, sabbatschenders, mensen met een andere geaardheid... Wat is jouw reactie hierop?
5. "Geen Ammonieten en Moabieten, nooit of te nimmer!" Nochtans werd Ruth, een Moabitische, overgrootmoeder van koning David, type van de messiaanse koning... In de geciteerde tekst uit Deuteronomium 23 is ook sprake van vreemdelingen, eunuchen, ... die niet welkom waren. Jesaja 56:7 gaat hier resoluut tegenin: Laat die mensen vooral niet denken dat ze niet welkom zijn! Jezus zou hieraan alluderen bij de tempelreiniging (de tempel was ook symbool geworden van elitisme en uitsluiting). Reactie? Praat hierover met elkaar...
6. "God, gedenk mij om alles wat ik gedaan heb, reken het mij ten goede aan..." Hoe komt dit over?